

The background of the slide features two pencil sketches. On the left, a detailed sketch of a human eye is shown, looking slightly to the right. On the right, there are two sketches of a human mouth, one above the other, showing the lips and the underlying structure. The sketches are rendered in a light, sketchy style with some shading.

IKONIMAALAUUS

Mitä on ikonimaalaus?

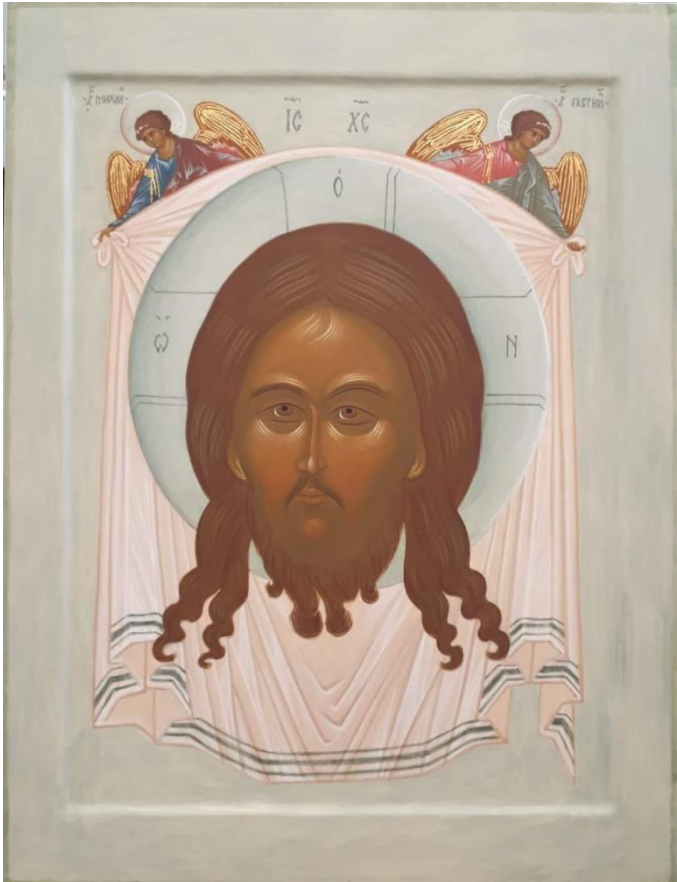
Tarja Tarima 2021

Ikonimaalauksen historiaa:

Mandylion = ”Liinaikoni” = Kristuksen käsittä tehty kuva

Mandylion oli liina, jossa legendan mukaan oli Kristuksen kasvojen hahmo.

Liina katosi v.1240 Konstantinopolin valloituksessa.

Kuningas Abgar lähetti palvelijan hakemaan Kristusta, koska oli kuullut tämän voivan parantaa sairaita.

Kristus lähetti palvelijan mukana lepra sairastavalle kuninkaalle liinan, johon hän oli kuivannut vastapestyt kasvonsa ja johon hänen kasvonpiirteensä olivat itsestään siirtyneet. Kuningas parani. Näin sai alkunsa ensimmäinen kuvaustapa Kristuksen kasvoista.

Myöhemmin aiheesta on tehty useita eri versioita ja kopioita.

Kuva 1. Mandylion, alkuperäisen 1500-luvun mallin mukaisesti.

Ikoni on yksityisomistuksessa.

Maalannut ja kuvannut Tarja Tarima 2018.

Ensimmäisen ikonimaalarin kerrotaan olleen evankelista ja apostoli Luukaan. Hänen maalaamansa ikoni Neitsyt Mariasta Jeesus lapsen kanssa. Ensimmäinen ikoni oli ikonityyppiä ”Hodigitria”, eli ”Tiennäyttäjää”, jossa Jumalanäiti istuu osoittaen toisella kädellään Kristus lasta. Kristus on: ”tie, totuus ja elämä”.

Kuva 2. Lähde:ort.fi

Enkeli ohjaa apostoli Luukasta maalaamaan Neitsyt Marian ja Jeesus lapsen ikonin.

Kuva 3. Pimenin Jumalanäiti ikoni 1400-luvun alkuperäisen mallin mukaisesti.

Tiennäyttäjää ikonityyppi, äidin käsi osoittaa lasta.

Ikoni on yksityisomistuksessa.

Maalannut ja kuvannut Tarja Tarima 2019.

Ikonimaalaus on taiteen muoto, jossa käytetään käännettyä perspektiiviä. Ikoni on ”Ikkuna Pyhyteen”.

Se katsoo meitä, jotka olemme sen ulkopuolella.

Ikonimaalaus nykyään:

Ikonimaalaus on aina tiiviisti kytköksissä kristinuskoon ja ortodoksisen kirkon traditioon. Siksi ikonimaalaukseen ei voida pitää vapaana taiteen ilmaisuna. Kaiken ikonissa kuvattuna tulee perustua kirjoituksiin. Ikonilla pitää olla myös oma päivä kirkkokalenterissa, jolloin ikonin aiheella on juhlapäivä.

Ikonit ja freskotaide poikkeavat nekin toisistaan materiaaleiltaan, kooltaan, aiheiltaan ja myös käyttötarkoitukseltaan. Nämä on hyvä erottaa toisistaan. Se mitä teksti opettaa sanoin, ikonitaiteessa kuvataan kuvallisesti. Raamatun opetus ei muutu ja siksi ikonimaalaus on muuttunut vain vähän vuosisatojen aikana.

Materiaalit ja esim. värien saatavuus ovat tietenkin tehneet nykymaalariin työskentelystä helpompaa. Voimme hankkia värejä valmiina, pigmentit ovat vähemmän myrkyllisiä ja värivalikoimaa on joskus jopa liikaakin.

Nykyään Suomessa suurin osa ikonimaalareista kuuluu myös muihin kuin ortodoksisen seurakuntaan tai ei kuulu kirkkoon ollenkaan.

Opetusta järjestetään nykyään useissa opistoissa, ort.srk:ssa, Valamon opistossa ja myös ulkomaisille kursseille on pitkään maalanneiden mahdollista hakeutua.

Kuva 4. Lopen opiston ikonimaalaus kurssilta, jossa kaikilla oppilailla on mahdollisuus käyttää myös lattiataidetta. Kuva Tarja Tarima 2019.

Mitä kaikkea ikonimaalari voi maalata?

Suosituimpia ikonimalleja ovat Neitsyt Marian, eli ”Jumalanäidin” ikonin eri versiot, joita tunnetaan satoja. Monet niistä ovat ”Ihmeitä tekeviä”. Myös Kristuksen erityyppiset aiheet ovat haluttuja. Enkelit ovat suosittuja niin itselle kuin lahjaksi annettavaksi. Myös pienille lapsille voi maalata enkeli-ikonin.

Ns. ”omat pyhät” eli jokaisen oman henkilökohtaisen pyhän ikoni. Oma pyhä, eli Taivaallinen esirukoilija on ennen ollut se pyhä henkilö, jonka mukaan lapsi on saanut kasteessa nimensä. Ortodoksisia Pyhiä ovat kaikki jakamattoman kirkon ajalta ennen v.1054, ja sen jälkeen ortodoksisen kirkon kanonisoimat Pyhät ihmiset.

Esim. Mikael = Taivaallinen esirukoilija on Pyhä Ylienkeli Mikael
Katariina = Pyhä suurmarttyyri Katariina Aleksandrialainen (v.282-v.305)
Mia = Pyhä neitsytmarttyyri Minodora (v.305-v.311)

Kuva 5. Pyhä Hubert Liegeläinen (v.656-v.727), metsästäjien ja riistan suojelija
Pyhän Hubertin perintöä on mm. ”jahtiryyppy” ja monet metsästäjien nykyäänkin noudattamat säännöt metsästyksessä ja riistan valvonnassa. Jägermeisterin logossa on saksanhirvi sarvissaan kultainen risti, ja joka pohjautuu Hubertin näkemään näkyyn metsästysretkellään.
Pyhä Hubert on jakamattoman kirkon ajalta.

Ikoni on yksityisomistuksessa. Maalaus ja kuva Tarja Tarima 2019.

Ikonimaalarin tarvikkeista:

Perinteisessä ikonimaalauksessa käytetään muna-tempera tekniikkaa. Munan keltuainen, joka sekoitetaan kuivaan valkoviiniin toimii sideaineena. Värit, joita käytämme ovat pääsääntöisesti myrkyttömiä maa- ja kivivärejä. Siveltiminä käytämme oravan- ja nädänkarvaisia siveltimiä.

Värien sekoitus käy kätevästi posliinilautasella, muovisella paletilla tai vaikkapa mikroaaltouunin lasilautasella, kuten kuvassa.

Ikonipohjina käytetään liitupohjustettuja puisia ikonilautoja. Paras pohja on yleensä lehtipuusta tehty ja kiilavahvistettu.

Kalleimmat materiaalit ovat ikonipohjat ja siveltimet.

Ikonipohjia voi toki tehdä itsekin, jos vain löytyy sopiva tila, puuvalmiit pohjat ja n. 10 päivää aikaa.

Siveltimet kuluvat käytössä ja eniten tietysti pienimmät siveltimet.

Siveltimien ominaisuudet käyvät käsikädessä hintojen kanssa. Käsintehty ovat ”siveltimien aatelia” ja myös hinnakkaimpia.

Kuva 6. Kuva Lopen opiston ikonimaalaukskurssilaisen pöydältä, Tarja Tarima.

Työn eteneminen: ”Pimeästä valoon”, kuvaa ikonin maalaus tapaa.

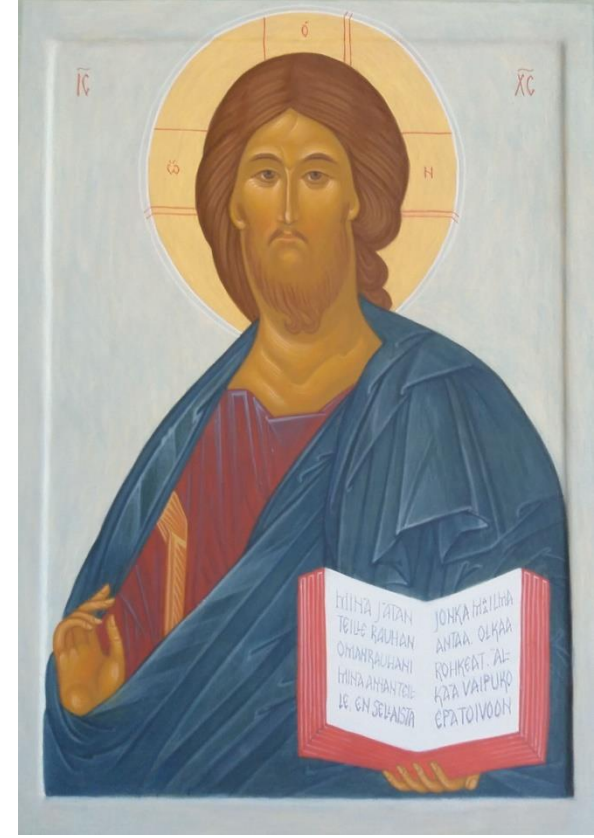
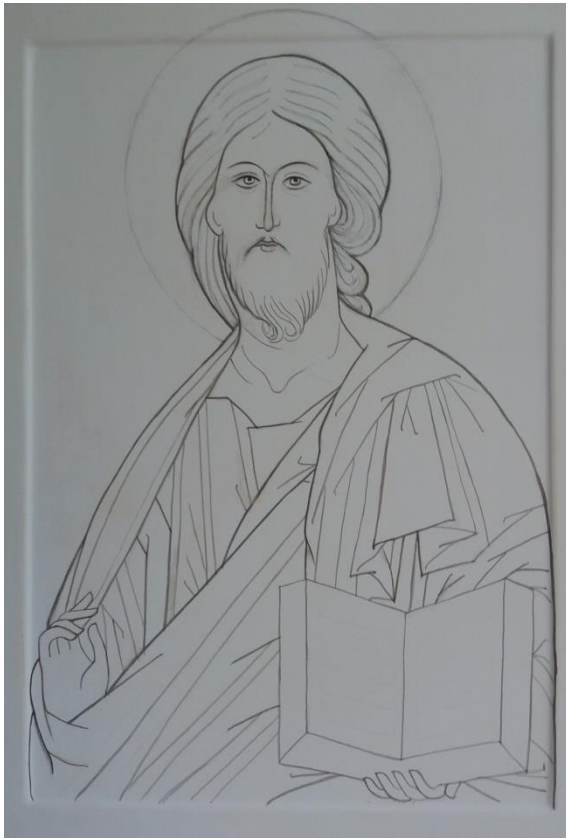
Tärkeitä osa-alueita on kaksi, piirros ja värien sekoittaminen.

Luonnollisesti temperamaalauksen perusasiat opitaan myös hallitsemaan työn edetessä.

Värien koostumus, -maalautuminen, -paksuus, -kuultavuus ja kuivumisominaisuudet ovat tärkeitä hyvän lopputuloksen saamiseksi. Tempera käyttäytyy eri tavoin kuin akvarelli- tai öljyväreillä maalattaessa. Materiaalina se on hieno!

Kuvat 7.-10. Kristus Kaikkivaltias, alkuperäisen 1400-luvun Andrei Rublevin mallin mukaan.

Ikoni yksityisomistuksessa. Maalaus ja kuvat Tarja Tarima 2017.

Lopen opistossa ikonimaalausta vuodesta 2011

Lopen opistossa on järjestetty Ikonimaalauksen intensiivikursseja jo vuodesta 2011, eli pian 10 vuotta! Vuosien varrella on aiheita ollut useita. Myös oppilaat ovat saaneet vaikuttaa aihevalintoihin. Ikonimaalareiden töitä on ollut esillä 4-6 vitriinissä joka keväisessä opiston näyttelyssä Kirjaston Fallesmannissa. Esillä on ollut töitä niin vasta-alkajilta kuin pitkään maalanneiltakin ikonimaalareilta.

Muutamia kuvia vuosien varrelta opiston näyttelyn ikonivitriineistä:

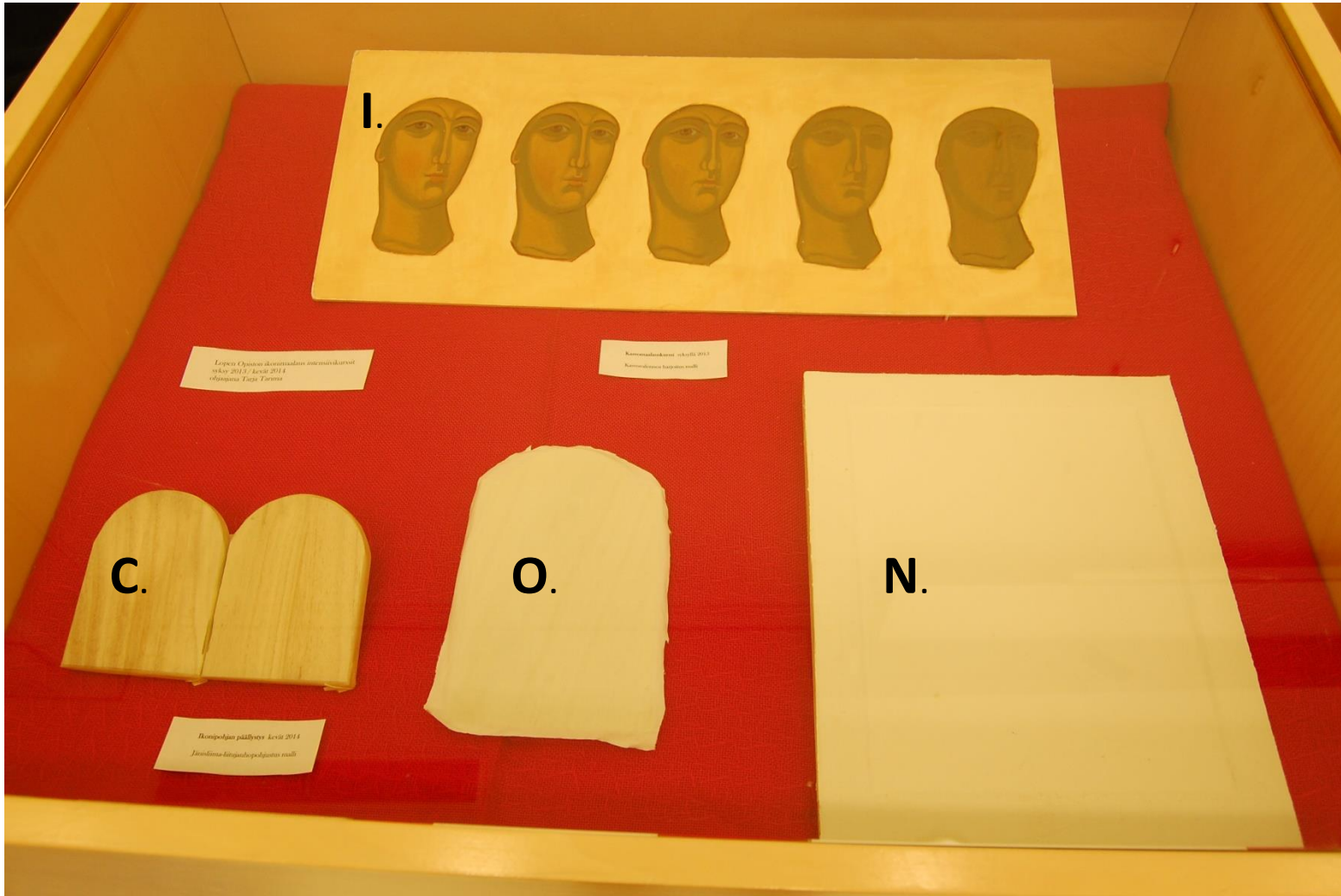
Kuvat 11.-12. v.2016 ja v.2017 näyttelyistä Tarja Tarima

Kuvia vuosien varrelta:

Opiston kursseilla on opeteltu myös ikonilaudan pohjustusta puuvalmiille ikonilaudalle.

Kasvojen maalaus ja vaalentaminen ovat vaikein osa-alue ikonimaalauksessa. Sitä ei voi harjoitella liikaa!

I. kasvomaalaus harjoitus pahville
"varjosta valoon"

C. puuvalmis pieni ikonipohja

O. ikonipohjalle liimattu pohjustus
kangas, jonka päälle tulevat varsinaiset
pohjustus kerrokset

N. pohjustettu ikonilauta

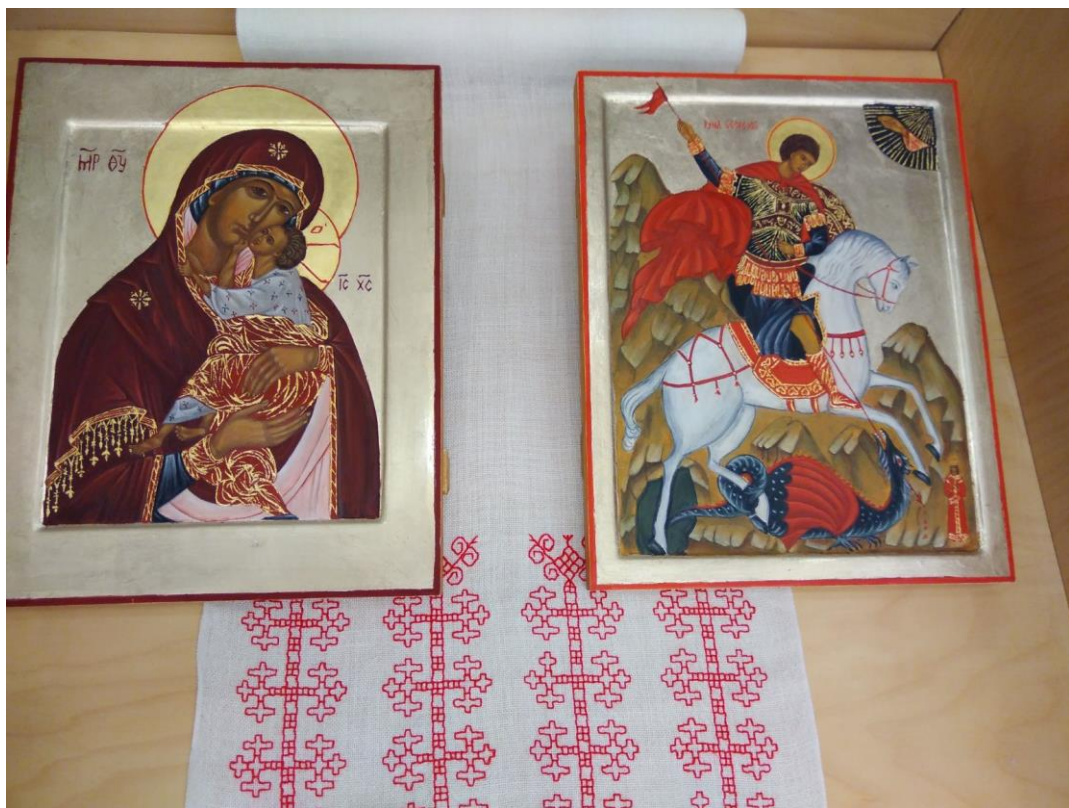
Kuva 13. Opiston näyttelyn ikonivitriinistä
Tarja Tarima 2014

Lopen opiston ikonimaalaus kurssit vuodesta 2011

Kuka voi maalata ikoneita? Ihan jokainen asiasta kiinnostunut!

Ikonimaalaus sopii kaikille, eikä pohjavaatimuksia harrastuksen aloittamiseen ole. Ei tarvitse osata maalata tai piirtää tullakseen ikonimaalariksi.

Moni posliinimaalausta harrastanut on löytänyt helposti myös ikonimaalauksen pariin.

Kurssilaiset läheltä ja kauempaa ovat tulleet tutuiksi toisilleen ja ilmapiiri ryhmässä onkin ollut rauhallinen ja mahdollistava. Ryhmän homogeenisuus on myös hyvä asia. Pitkään maallaneet tukevat vasta-alkajia ja taas toisinpäin. Vasta-alkajat muistuttavat kaikkia siitä, että kertaus on opintojen äiti!

Lisätietoja Lopen opiston ikonimaalauksesta Lopen opistosta tai ikonimaalauksen opettajalta Tarja Tarima.

Kuva 14. Lopen opiston näyttelyn ikonivitriinistä, Tarja Tarima 2017